

CORONA GEZONDHEIDS MONITOR JEUGD 2021

Hoe gaat het met de jongeren van de BAR-gemeenten?

30 juni 2022

Wat is de Corona Gezondheidsmonitor jeugd?

Alle GGD'en in Nederland voeren, samen met het RIVM en GGD GHOR Nederland, eens in de 4 jaar een grootschalig onderzoek uit naar de gezondheid en het welbevinden van jongeren in het regulier voortgezet onderwijs.

Vanwege de coronacrisis is er in het najaar van 2021 een extra meting uitgevoerd: de Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021. Door de gegevens van deze extra meting te vergelijken met voorgaande metingen van de Gezondheidsmonitor Jeugd krijgen we een goed beeld van de impact van corona op de fysieke en mentale gezondheid van jongeren. Met dit gezondheidsprofiel kunt u richting geven aan het gemeentelijk gezondheidsbeleid.

Netwerk Gezondheidsonderzoek bij Rampen (GOR)

De GGD'en voeren de Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021 uit in samenwerking met GGD GHOR Nederland, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), het Nivel en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum, samen het netwerk GOR. Het onderzoek is bedoeld om de fysieke en mentale gezondheidseffecten als gevolg van de coronacrisis onder de Nederlandse bevolking inzichtelijk te maken. ZonMw is namens het ministerie van VWS opdrachtgever van de monitor en faciliteert verbinding tussen lopende onderzoeken.

Leeswijzer

De vragenlijst van de Corona Gezondheidsmonitor Jeugd is in het najaar van 2021 afgenomen onder jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs. Het onderzoek leverde bruikbare gegevens op van 7.758 jongeren waarvan het opleidingsniveau en de klas bekend is woonachtig in regio Rotterdam-Rijnmond. Van deze jongeren wonen er 2.595 in Rotterdam en 5.163 in de overige regiogemeenten.

Op de volgende pagina's zijn de belangrijkste resultaten van de BAR-gemeenten (in **paars**) afgezet tegen het regionale gemiddelde (in **blauw**). Het cijfer voor de BAR-gemeenten is het gemiddelde van de gemeente Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk samen. In dit rapport is de regio het gemiddelde van de regio exclusief Rotterdam. De gepresenteerde gegevens zijn gewogen cijfers. Door middel van weging zijn de cijfers representatief gemaakt voor de jongeren van klas 2 en 4 woonachtig in de gemeenten. Er is gewogen naar onderwijsniveau, geslacht, leerjaar en stedelijkheid. Vanwege de betrouwbaarheid van de resultaten en de privacy van jongeren presenteren we een percentage als minimaal 50 jongeren de vraag hebben ingevuld. Als 5 of minder jongeren het specifieke antwoord hebben gekozen, dan moeten minimaal 100 jongeren een antwoord hebben gegeven. Bij lagere aantallen worden geen percentages weergegeven.

De dataverzameling vond voor het grootste deel plaats in een periode waarin de basismaatregelen golden om het coronavirus te bestrijden. Jongeren gingen weer naar school en konden weer sporten en andere activiteiten ondernemen. Tijdens de dataverzameling nam het aantal positief geteste mensen sterk toe en stegen de ziekenhuisopnames.

Deelname aan het onderzoek

	Aantal respondenten in de regio Rotterdam-Rijnmond		Aantal respondenten in uw gemeente	
Vmbo 2	1.544	30%	159	33%
Havo/vwo 2	1.376	27%	83	17%
Vmbo 4	1.330	26%	187	38%
Havo/vwo 4	913	18%	57	12%
TOTAAL	5.163	100%	486	100%

Gezinssituatie

Gezondheid
& geluk

Mentaal
welbevinden

Jongeren
& corona

Social media
en gamen

Bewegen,
sporten en
werken

Alcohol,
roken & drugs

Weerbaarheid,
veerkracht &
vertrouwen

Hoe gaat het met de jongeren en
wat valt op?

Gezinssituatie

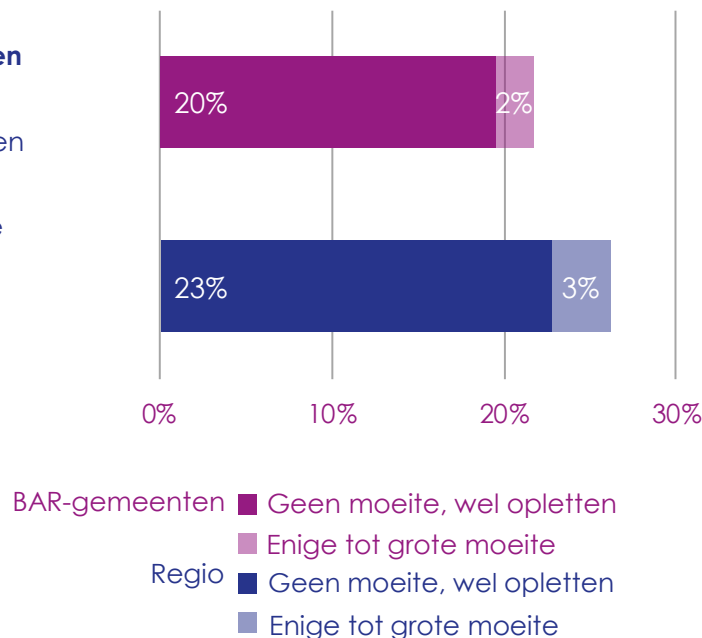
Gezinssituatie van jongeren heeft invloed op welzijn

Van **gezinnen die moeite hebben met rondkomen** en **eenoudergezinnen** wordt veel veerkracht en improvisatie gevraagd. Geldzorgen kunnen leiden tot stress binnen het hele gezin.

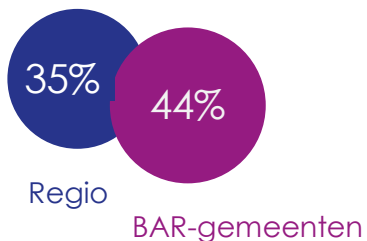
Uit [onderzoek van het NCJ](#) blijkt dat kinderen die opgroeien in een eenoudergezin vaker emotionele en gedragsproblemen ontwikkelen dan hun leeftijdgenoten in tweeoudergezinnen.

Een goede relatie met ouders is juist een beschermende factor. Jongeren die een goede relatie met de ouders hebben, beoordelen hun gezondheid vaker als goed en hebben een betere psychosociale gezondheid.

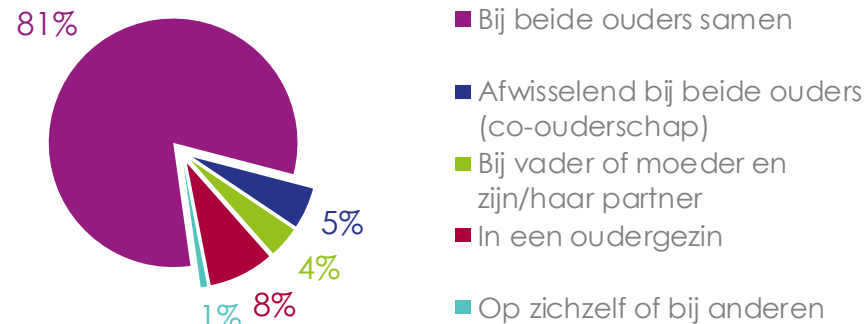
Moeite met rondkomen in het gezin

Goede relatie met ouder(s)

Woonsituatie van de jongeren in uw gemeente

Ingrijpende levensgebeurtenissen

waarmee jongeren in uw gemeente te maken hebben (gehad):

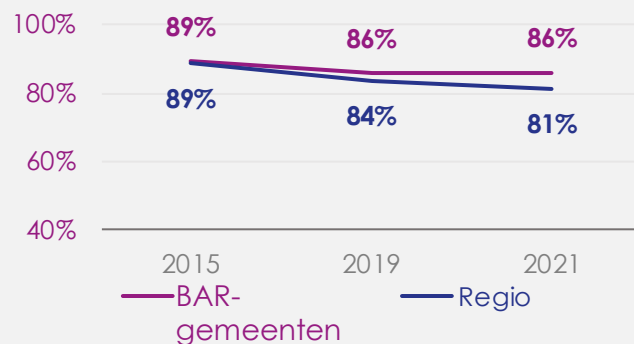
Jonge mantelzorgers

Het percentage (potentiële) jonge mantelzorgers is berekend als het percentage jongeren dat een gezinslid heeft met een lichamelijke of psychische ziekte of verslaving. Jonge mantelzorgers hebben vaak een hechte familieband en vertonen vaker pro-sociaal gedrag. Als de zorgsituatie intensief is of lang duurt kunnen jonge mantelzorgers overbelast raken.

Jongeren voelen zich minder gelukkig dan voor corona

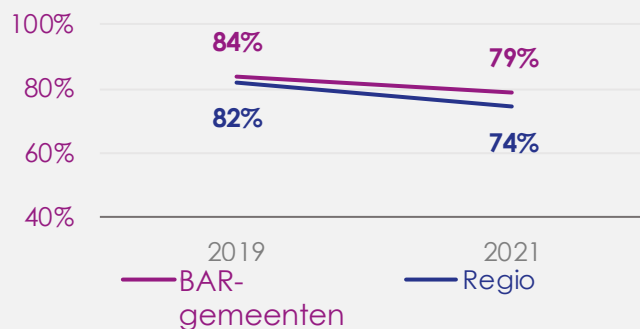
De meeste jongeren in de BAR-gemeenten (**86%**) vinden hun gezondheid (zeer) goed. Het aandeel jongeren in de regio met een goede gezondheid in 2021 is iets lager dan in 2019.

Heeft een (zeer) goede ervaren gezondheid

Daarnaast voelt **79%** zich meestal gelukkig. Het geluksgevoel van jongeren in de regio is in 2021 gedaald ten opzichte van 2019. Dit beeld zien we ook in de BAR-gemeenten.

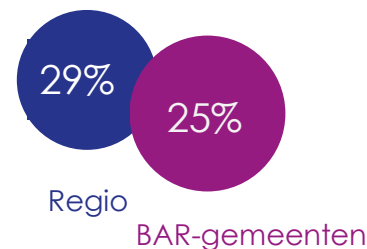
Voelt zich gelukkig

Meisjes ervaren meer gezondheidsklachten dan jongens

De **psychische gezondheid** is gemeten aan de hand van 5 stellingen. Jongens hebben over het algemeen een gunstigere score dan meisjes. Daarnaast geldt dat jongeren op het vmbo iets minder vaak psychische klachten ervaren dan jongeren op het havo/vwo.

Heeft psychische klachten

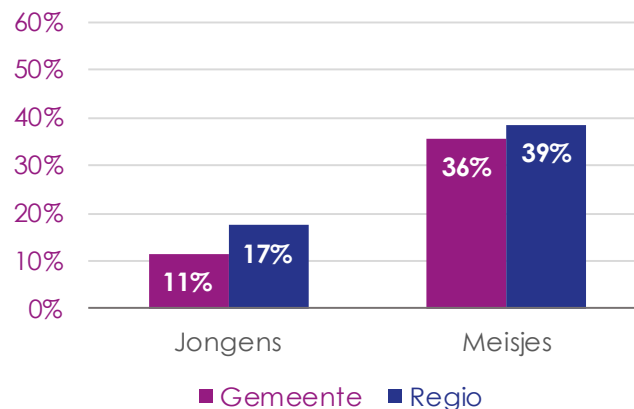
Gezondheidsklachten zoals buikpijn, hoofdpijn, hartkloppingen, maar ook moeheid, prikkelbaarheid, slaap- of concentratieproblemen, kunnen, naast andere oorzaken, het gevolg zijn van stressvolle of traumatische gebeurtenissen.

De meest voorkomende klachten in regio

Rotterdam-Rijnmond

- Vermoeidheid
- Hoofdpijn
- Buik- of maagklachten

Heeft psychische klachten

Ervaart (zeer) vaak 5 of meer gezondheidsklachten

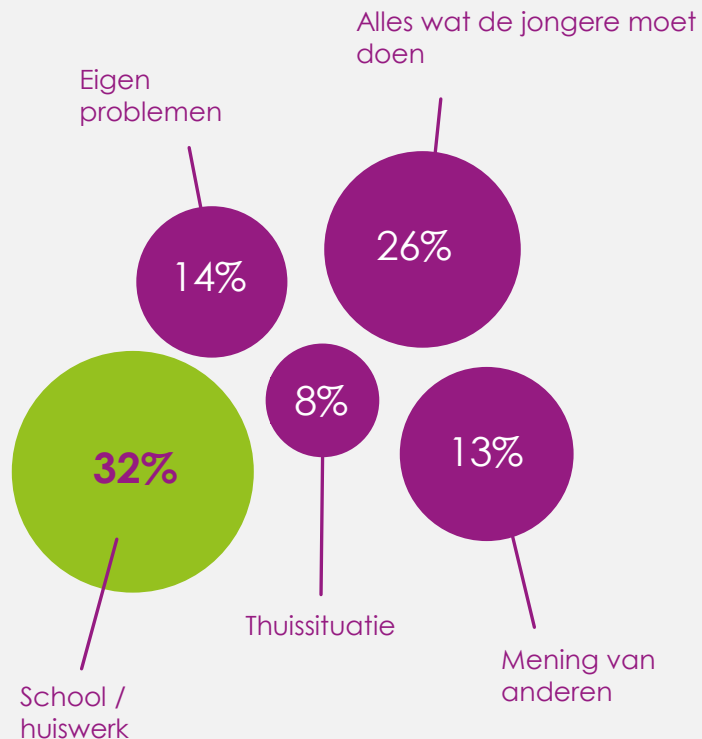
	Gemeente	Regio
Jongens	8%	10%
Meisjes	32%	32%

Mentaal welbevinden

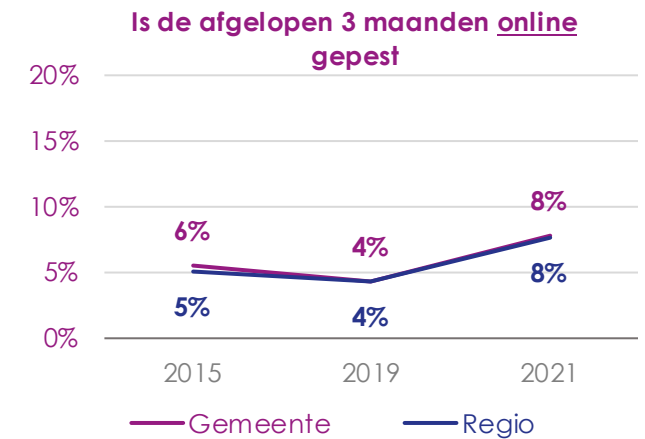
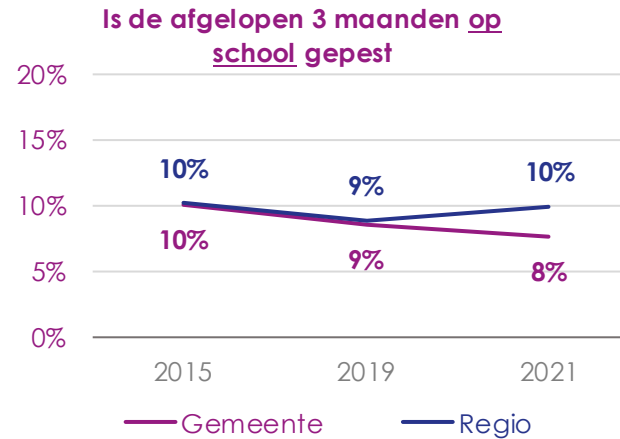
Meeste stress door school of huiswerk

In 2021 geeft **32%** van de jongeren van de BAR-gemeenten aan zich (zeer) vaak gestrest te voelen door school of huiswerk. In de regio is dit **38%** en dit is iets hoger dan in 2019 (**36%**).

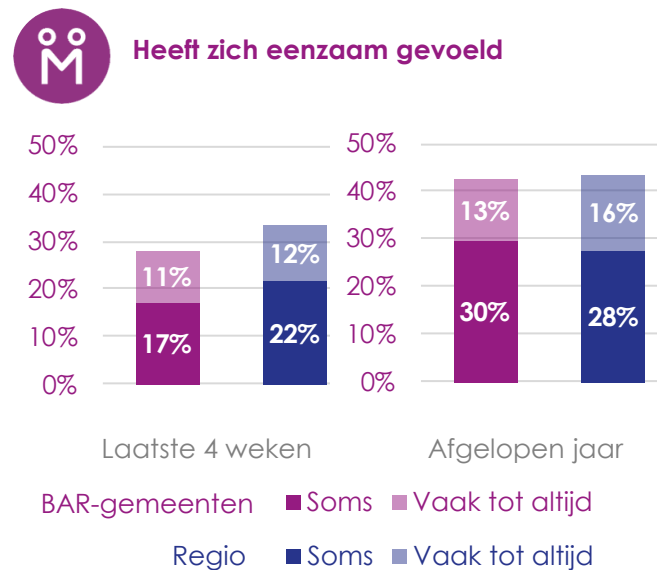
Jongeren op het havo of vwo ervaren deze stress vaker dan jongeren op het vmbo. Andere gebieden waarop jongeren veel stress ervaren zijn: de mening van anderen en de combinatie van alles wat een jongere moet doen.

In de regio pesten gelijk gebleven, cyberpesten toegenomen

Groot deel van de jongeren voelt zich eenzaam

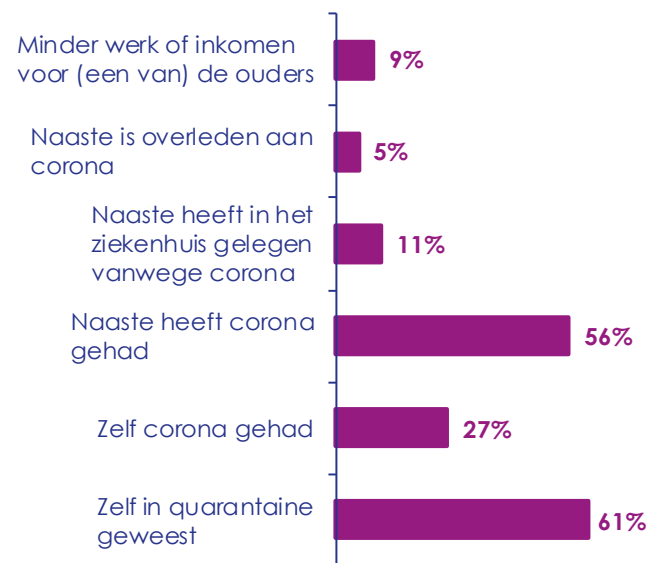
Suicide

Van de jongeren in de BAR-gemeenten heeft **8%** in de laatste 12 maanden een enkele keer tot heel vaak serieus over gedacht een eind te maken aan zijn/haar leven. In de regio is dit **6%**.

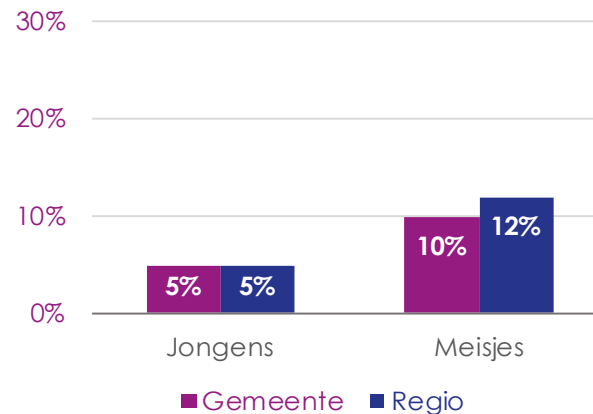
Corona meeste negatieve invloed op schoolprestaties

Coronamaatregelen zoals lockdowns, sluiting van scholen, digitale lessen en 1,5 meter afstand houden, grijpen diep in op het dagelijks leven van jongeren. Dit geldt ook voor persoonlijke gebeurtenissen die jongeren hebben meegemaakt tijdens de coronaperiode, zoals in quarantaine gaan, het doormaken van corona of ziekte of overlijden van een naaste. Ruim acht op de tien (**82%**) jongeren in de BAR-gemeenten heeft zo'n gebeurtenis meegemaakt. Van de jongeren in de regio geeft **23%** aan nog steeds last te hebben van gebeurtenissen die ze hebben meegemaakt in de coronaperiode. In de BAR-gemeenten is dit gemiddeld ook **23%**.

Wat hebben de jongeren in de BAR-gemeenten meegemaakt tijdens de coronaperiode?

Verhoogd risico op Posttraumatische stressstoornis

Impact gebeurtenissen tijdens de coronaperiode

Hoewel voor het merendeel van de jongeren de impact van gebeurtenissen tijdens de coronaperiode beperkt blijkt te zijn, heeft een klein deel van de jongeren posttraumatische stressklachten. De jongeren met deze klachten voelden zich minder vaak gelukkig. Daarnaast ervaren deze jongeren vaker psychische klachten, stress en eenzaamheid, hadden zij vaker suïcidegedachten en vaker extra steun of hulp nodig tijdens de coronaperiode. Jongeren met deze ernstige psychosociale klachten vormen een kwetsbare groep.

Tijdens de lockdown:

Zorg en hulp

De meeste jongeren van de BAR-gemeenten (**87%**) geven aan dat zij bij iemand terecht kunnen als ze met een probleem zitten. In de regio is dit **88%**.

In de regio hadden jongeren behoefte aan extra hulp/steun voor:

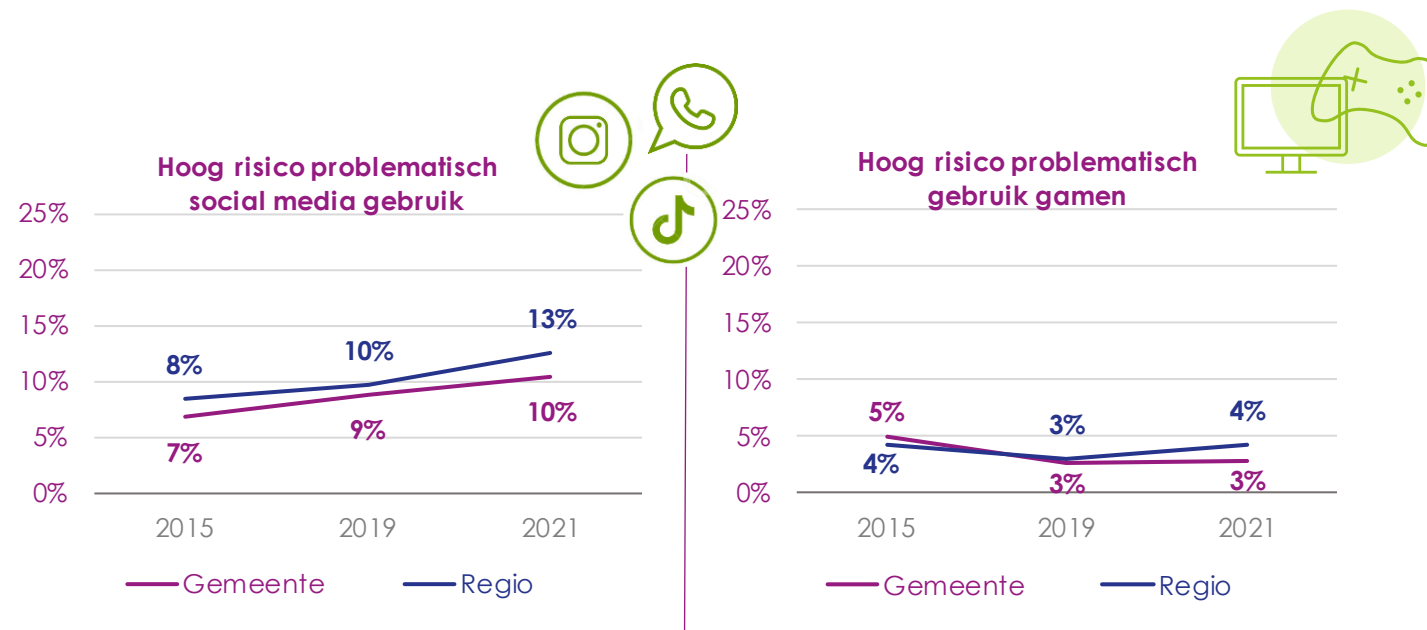
- Hulp bij schoolwerk (**23%**)
- Hulp omdat ze niet lekker in hun vel zaten (**19%**)
- Hulp bij ruzie of problemen met hun ouders (**5%**)
- Hulp bij lichamelijke klachten of pijn (**5%**)

Social media en gamen

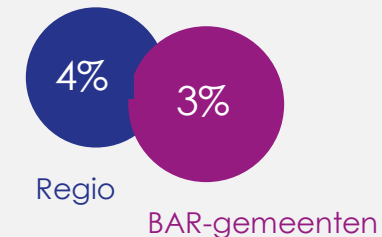
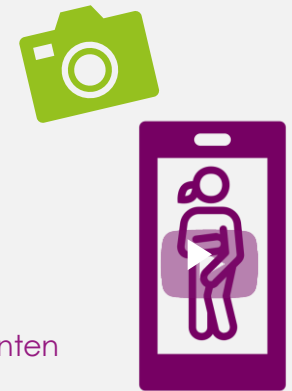
Zeer lichte stijging risicovol gebruik social media en gamen

Zeven vragen meten samen het risicovol gebruik van social media, zoals: 'Hoe vaak zeggen anderen dat je minder tijd zou moeten besteden aan social media?' en 'Hoe vaak kom je slaap te kort door social media?'. Vergelijkbare vragen zijn ook gesteld voor gamen. Als jongeren slaap tekortkomen, hun huiswerk afraffelen of zich onrustig voelen wanneer zij geen gebruik kunnen maken van social media, kan dit wijzen op problematisch gebruik. In de BAR-gemeenten gaat **10%** op een risicovolle manier om met social media.

Frequent gamen hoeft niet gepaard te gaan met mentale of lichamelijke gezondheidsproblemen. Uit onderzoek van het Trimbos instituut blijkt dat hobbygamers minder vaak roken, blowen en drinken dan niet-gamende jongeren. Jongeren met risicovol gamegedrag hebben wel vaker lichamelijke en mentale gezondheidsproblemen. In de BAR-gemeenten gaat **3%** op een risicovolle manier om met gamen.

Sexting

Heeft in de afgelopen 6 maanden een naaktfoto of seksfilmpje van zichzelf aan iemand anders gestuurd

Sexting kan nare gevolgen hebben die jongeren niet altijd kunnen overzien. Op sense.info kunnen jongeren terecht voor hulp en ondersteuning rondom dit onderwerp.

Verskil tussen jongens en meisjes

Meisjes rapporteren vaker dat zij problemen ervaren door het gebruik van social media dan jongens. Jongens komen daarentegen vaker in de problemen door gamen. **45%** van de jongens in de BAR-gemeenten geeft aan elke dag te gamen, tegenover **9%** van de meisjes.

Voldoende bewegen tijdens de lockdowns uitdaging voor jongeren?

Het advies voor jongeren is om elke dag minimaal een uur te bewegen. Niet alleen sporten bij een club, maar ook bewegen buiten clubverband, zoals skaten, kranten bezorgen of naar school fietsen, tellen mee. Door de coronacrisis werden veel sportclubs tijdelijk gesloten en vonden veel activiteiten digitaal plaats. Het werd daardoor belangrijker om op eigen initiatief en in de eigen buurt mogelijkheden te vinden om te bewegen.

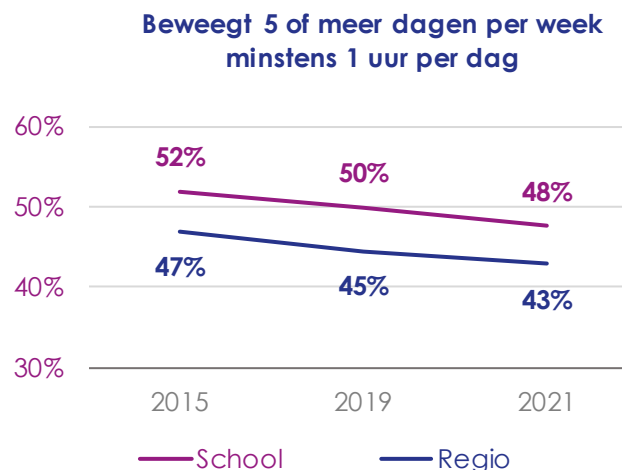
Tijdens de lockdown:

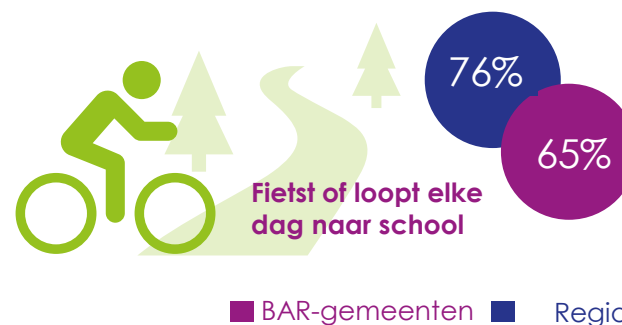
Vond het gemakkelijk om in de buurt te sporten/bewegen. Er is daarbij wel verschil naar onderwijssoort:

	Gemeente	Regio
Vmbo	44%	45%
Havo/vwo	55%	49%

In de BAR-gemeenten beweegt **48%** op 5 of meer dagen per week minimaal een uur per dag. In de regio nam dit af van **45%** in 2019 naar **43%** in 2021.

Uit de vergelijking van de cijfers van 2019 en 2021 blijkt dat het beweeggedrag van jongeren in de regio niet heel veel is veranderd. Op het havo/vwo gaan jongeren iets vaker lopend of fietsend naar school. Ook sporten zij vaker wekelijks bij een club of sportschool (**76%**) dan jongeren op het vmbo (**65%**).

Sport wekelijks bij een club, vereniging of sportschool

Wekelijks actief in de vrije tijd

Werkt 1 dag per week of meer

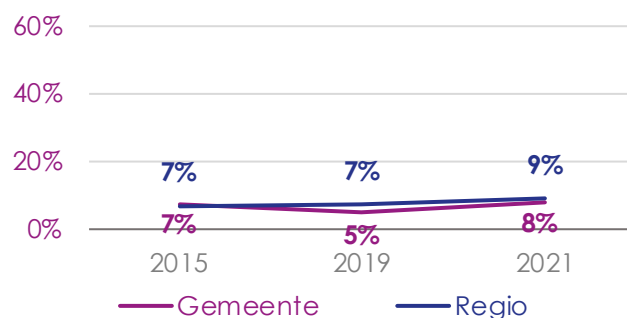
	Gemeente	Regio
Klas 2	32%	19%
Klas 4	51%	55%

Alcohol, roken & drugs

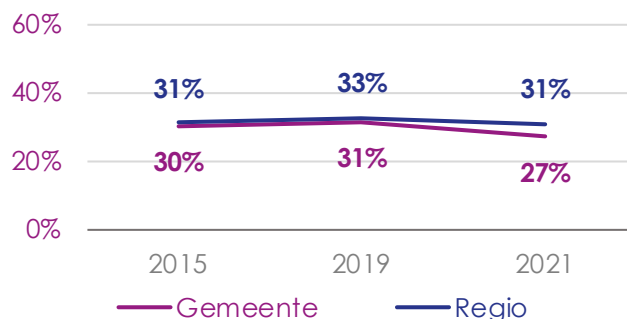
Alcohol en roken in de regio tussen 2019 en 2021 stabiel

Heeft afgelopen 4 weken alcohol gedronken - klas 2

Heeft afgelopen 4 weken alcohol gedronken - klas 4

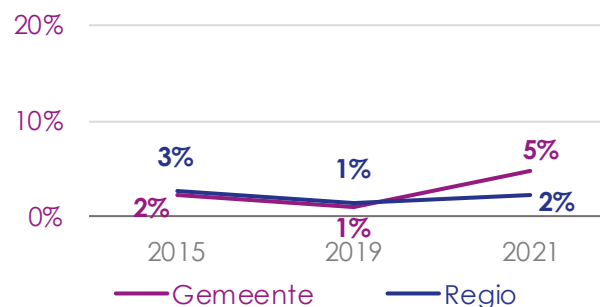

Binge drinken (afgelopen 4 weken)

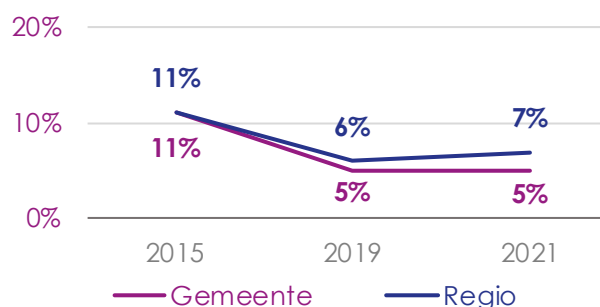
	Gemeente	Regio
Klas 2	11%	9%
Klas 4	25%	25%

Rookt (tenminste wekelijks) - klas 2

Rookt (tenminste wekelijks) - klas 4

Ten opzichte van metingen voor de crisis is het percentage jongeren dat recent alcohol heeft gedronken nauwelijks veranderd. Er is geen duidelijk effect van corona zichtbaar op roken en het gebruik van softdrugs. Het middelengebruik is bij vierdeklassers hoger dan bij tweedeklassers.

Ooit wiet of hasj gebruikt

	Gemeente	Regio
Klas 2	5%	4%
Klas 4	16%	16%

Ooit lachgas gebruikt

	Gemeente	Regio
Klas 2	3%	3%
Klas 4	3%	4%

Ooit harddrugs gebruikt (niet lachgas)

	Gemeente	Regio
Klas 2	4%	2%
Klas 4	1%	3%

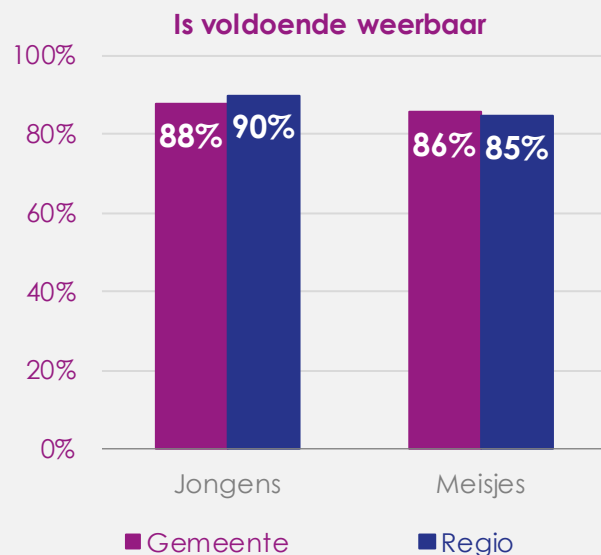
Op weg naar NIX18 en Rookvrije Generatie

Hoe kunnen we samen voorkomen dat jongeren onder de 18 roken en drinken?

Op www.nix18 en www.rookvrijegeneratie.nl vindt u tips voor jongeren, hun ouders en de BAR-gemeenten.

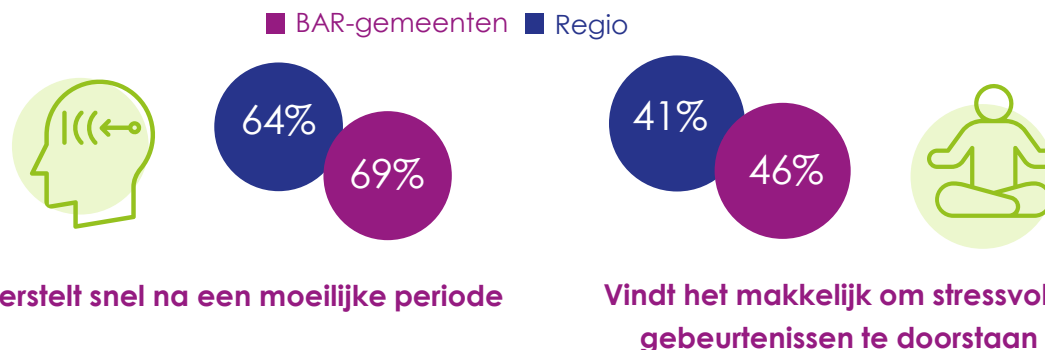
Weerbaarheid, veerkracht & vertrouwen

Weerbare jongeren maken gezonde keuzes

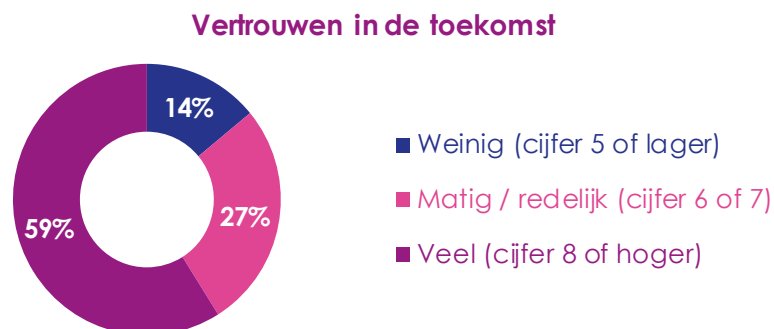
Weerbaarheid is de basis voor een goede psychische gezondheid. Weerbare jongeren hebben zelfvertrouwen en kunnen goed voor zichzelf opkomen, met respect voor anderen. Zij kunnen ook, al dan niet na een periode van experimenteren, gezonde keuzes maken ten aanzien van de eigen leefstijl.

Vergroten veerkracht belangrijk om impact coronacrisis te beperken

Naast de aandacht voor mogelijke (mentale) gezondheidsproblemen die jongeren kunnen ervaren door de coronacrisis, is het belangrijk om samen met hen te kijken naar mogelijke oplossingen. Het concept van [positieve gezondheid](#) biedt daarvoor aanknopingspunten. Door met jongeren hierover in gesprek te gaan, wordt duidelijk waar hun kracht zit en wat hen helpt om sterker uit een stressvolle of moeilijke periode te komen. Het is belangrijk om de **veerkracht** van jongeren te stimuleren, op een manier die aansluit bij hun belevingswereld.

Jongeren hebben over het algemeen vertrouwen in de toekomst

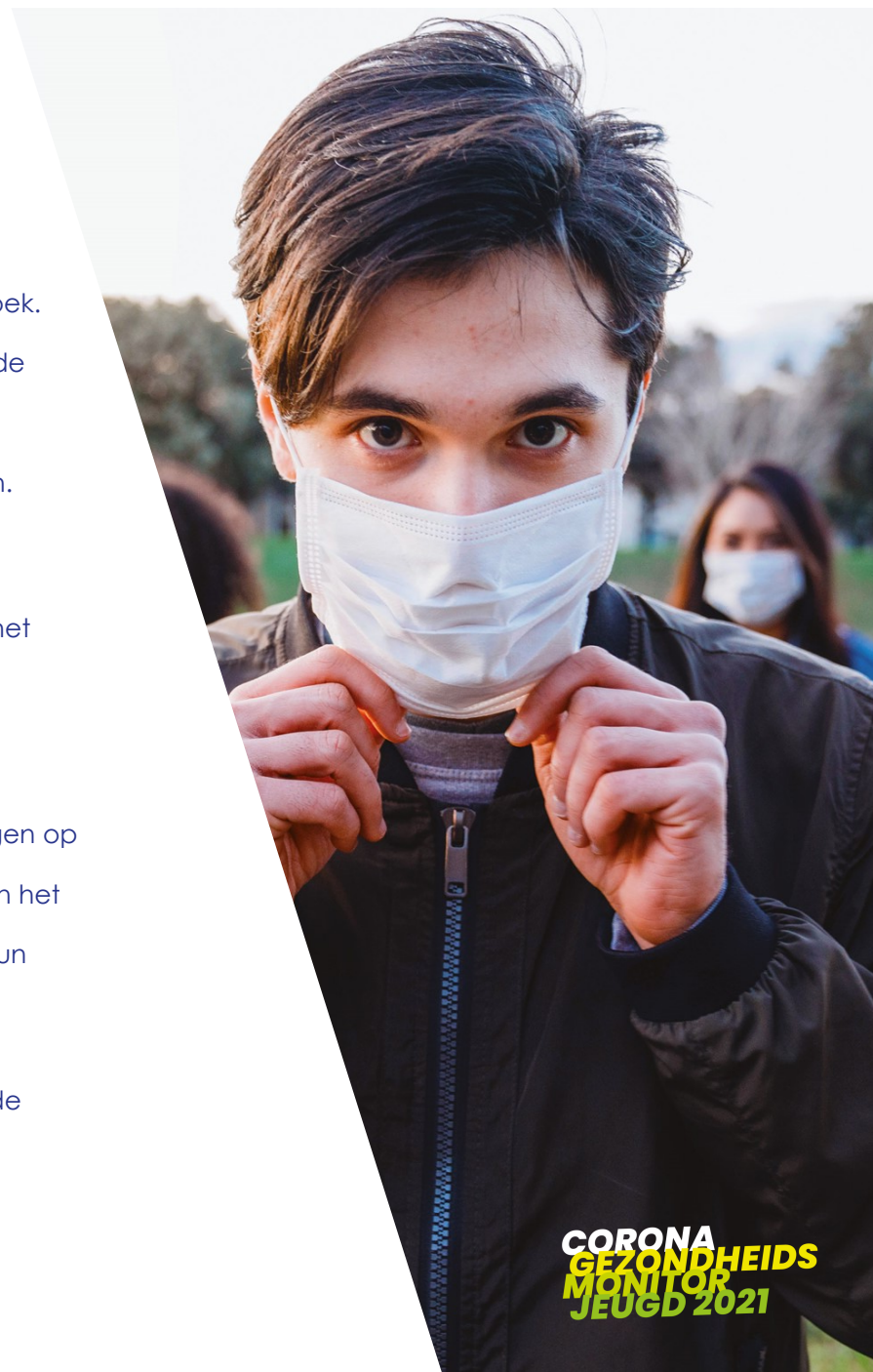
Ondanks de coronacrisis hebben veel jongeren vertrouwen in hun toekomst. In de regio heeft **53%** veel vertrouwen in de toekomst. We zien dat jongens iets vaker vertrouwen in de toekomst hebben dan meisjes. Er is weinig tot geen verschil naar leerjaar en onderwijsniveau.

Hoe gezond zijn de jongeren in de BAR-gemeenten en wat valt op?

Van de BAR-gemeenten samen hebben **486** jongeren deelgenomen aan het onderzoek. Van de schoolgaande jongeren woonachtig in deze gemeenten deed van zowel de tweedeklassers en vierdeklassers **16%** mee. Door het toepassen van weging zijn uitkomsten zoveel mogelijk representatief gemaakt voor de BAR-gemeenten samen.

Een groot deel van de uitkomsten van het onderzoek in de BAR-gemeenten zijn vergelijkbaar met de regio. De tweedeklassers uit de BAR-gemeenten scoren over het algemeen iets gunstiger dan hun leeftijdsgenoten in de regio.

- In de regio neemt het aandeel jongeren dat de gezondheid als (zeer) goed beoordeeld sinds 2015 af. Dit beeld zien we niet in de BAR-gemeenten. Bijna negen op de tien jongeren (**86%**) ervaart hun gezondheid als (zeer) goed en dit is gelijk aan het aandeel in 2019. Tweedeklassers scoren op ervaren gezondheid gunstiger dan hun leeftijdsgenoten in de regio (**90%** versus **83%**).
- Middelbare scholieren in de regio voelen zich in 2021 minder gelukkig dan vóór de coronaperiode, in 2019. Dit beeld zien we ook voor de jongeren in de BAR-gemeenten. In 2019 was **84%** gelukkig, in 2021 is dit gedaald tot **79%**.

- Van de jongeren in uw gemeente heeft **25%** een ongunstige score op psychische gezondheid. Dit is hoog, maar vergelijkbaar met het regionaal gemiddelde. Tweedeklassers hebben minder vaak dan hun leeftijdsgenoten in de regio psychische klachten (**17%** versus **27%**).
- Bijna een kwart van de jongeren (**23%**) geeft aan last te ervaren door wat ze meemaakten tijdens de coronaperiode. Dit is vergelijkbaar met het gemiddelde in de regio. Jongeren uit de BAR-gemeenten geven vaker aan corona te hebben gehad en in quarantaine te zijn geweest dan hun leeftijdsgenoten in de regio. Het aandeel jongeren dat een verhoogd risico heeft op posttraumatische stressklachten door wat ze meemaakten tijdens de coronaperiode verschilt niet van de regio (**8%** versus **9%**). Opvallend is wel dat jongeren uit de BAR-gemeenten die een vmbo-opleiding volgen hier minder gunstig op scoren in vergelijking met vmbo leerlingen in de regio (**11%** versus **7%**).
- Ruim twee op de vijf jongeren (**44%**) voelt zich (zeer) vaak gestrest door één of meer factoren. Dit is vergelijkbaar met de regio (**48%**). Tweedeklassers scoren ook hier weer iets gunstiger dan hun leeftijdsgenoten in de regio (**32%** versus **44%**).
- In de BAR-gemeenten geeft **11%** van de jongeren aan zich in de 4 weken voor het onderzoek vaak tot altijd eenzaam te voelen. Dit verschilt niet van het regionaal gemiddelde (**13%**). Ook het aandeel jongeren dat vaak tot heel vaak serieus heeft nagedacht over suïcide verschilt niet van de regio (**8%** versus **6%**). Online pesten nam, net als in de regio, tussen 2019 en 2021 in de BAR-gemeenten toe (**4%** naar **8%**), maar is vergelijkbaar met de regio (**8%**). Tweedeklassers van de BAR-gemeenten geven minder vaak aan op school gepest te worden dan hun leeftijdsgenoten in de regio (**6%** versus **13%**). Ook maken zij minder vaak op een risicovolle manier gebruik van sociale media (**7%** versus **13%**).
- Ruim acht op de tien jongeren woont bij beide ouders (**81%**). Dit is hoger dan gemiddeld in de regio (**73%**). Jongeren in de BAR-gemeenten hebben minder vaak een echtscheiding meegemaakt (**19%** versus **25%**). In de regio is het aandeel jongeren dat aangeeft een goede relatie te hebben met hun ouders ten opzichte van 2019 fors afgenomen. Dat is in de BAR-gemeenten niet het geval. Het aandeel is vergelijkbaar met dat van de voorgaande meting en gunstiger in vergelijking met de regio (**44%** naar **35%**).

- Vierdeklassers in de BAR-gemeenten hebben in de vier weken voorafgaand aan het onderzoek minder vaak alcohol gedronken dan hun leeftijdsgenoten in Nederland (**27%** versus **38%**). Minder gunstig is het aandeel tweedeklassers dat wekelijks of vaker rookt (**5%** versus **2%**).
- Het percentage jongeren in uw gemeente dat op minstens 5 dagen één uur of meer beweegt (**48%**) is vergelijkbaar met de regio (**43%**). Jongeren uit de BAR-gemeenten sporten minder vaak wekelijks dan gemiddeld in Nederland (**65%** versus **75%**). Ook is het aandeel dat naar school fietst of loopt lager dan gemiddeld in de regio (**65%** versus **76%**).

Contact

Heeft u nog vragen over het onderzoek? Neem dan contact op met **team onderzoek** via gezondheidsmonitor@rotterdam.nl.